

**ԱՐՄԵՆԻԱ
ԻՆՇՈՒՐԱՆՍ**

**«ԱՐՄԵՆԻԱ ԻՆՇՈՒՐԱՆՍ»
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ**

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է
«ԱՐՄԵՆԻԱ ԻՆՇՈՒՐԱՆՍ» ԱՍԴԸ խորհրդի
«07» փետրվարի 2025թ. թիվ 17 որոշմամբ

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ
ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ**

ք. Երևան

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԲԱԺԻՆ 1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ	3
ԲԱԺԻՆ 2. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԱՌԱՐԿԱ, ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԿՆՔՄԱՆ ԿԱՐԳ.....	6
ԲԱԺԻՆ 3. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՕԲՅԵԿՏ ԵՎ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔ.....	7
ԲԱԺԻՆ 4. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏԱՀԱՐՆԵՐ, ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐ	8
ԲԱԺԻՆ 5. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՄԵՐԺՄԱՆ ՀԻՄՔԵՐ	9
ԲԱԺԻՆ 6. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ԵՎ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ, ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՎՃԱՐ, ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՎՃԱՐ ԶՎՃԱՐԵԼՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ.....	12
ԲԱԺԻՆ 7. ԶՀԱՏՈՒՑՎՈՂ ԳՈՒՄԱՐ (ՖՐԱՆՇԻԶԱ).....	14
ԲԱԺԻՆ 8. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏ, ԴՐԱ ՎԱՂԱԺԱՄԿԵՏ ԼՈՒԾՈՒՄ.....	14
ԲԱԺԻՆ 9. ՎՆԱՍԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ ԻՐԱԿԱՆԱՅՆԵԼՈՒ ԿԱՐԳ.....	15
ԲԱԺԻՆ 10. ԿՈՂՄԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ ԵՎ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	20
ԲԱԺԻՆ 11. ՎՆԱՍԻ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՊԱՀԱՆՋԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԱՆՑՈՒՄ ԱՊԱՀՈՎԱԴՐԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՂԻՆ (ՍՈՒԲՐՈԳԱՑԻԱ).....	23
ԲԱԺԻՆ 12. ԱՆՀԱՂԹԱՀԱՐԵԼԻ ՈՒԺԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ (ՖՈՐՍ ՄԱԺՈՐ)	24
ԲԱԺԻՆ 13. ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ	24
ԲԱԺԻՆ 14. ՎԵՃԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ԿԱՐԳ.....	26

ԲԱԺԻՆ 1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

1.1. Սույն «Հեծանիվի և հեծանիվի օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրության կանոնները» (**այսուհետ՝ Կանոններ**) մշակված են Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության, մասնավորապես՝ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի, “Ապահովագրության և ապահովագրական գործունեության մասին” Հայաստանի Հանրապետության օրենքի և այլ իրավական ակտերի համաձայն:

1.2. Հեծանիվի և հեծանիվի օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրության ապահովագրությունը ներառվում է “Ապահովագրության և ապահովագրական գործունեության մասին” Հայաստանի Հանրապետության օրենքի ոչ կյանքի Ապահովագրության տեսակի “Ցամաքային ավտոտրանսպորտի ապահովագրություն” և “Ընդհանուր պատասխանատվության ապահովագրություն” դասերի մեջ:

1.3. Կանոնները հանդիսանում են հեծանիվի և հեծանիվի օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրի և/կամ վկայագրի (այսուհետ՝ Պայմանագիր) անբաժանելի մասը: Պայմանագիրը կարող է բովանդակել այլ պայմաններ, որոնք որոշվում են կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ, չպետք է հակասեն Կանոններին, Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը և այլ իրավական ակտերին:

1.4. Կանոններում նշված պայմանները կարող են փոփոխվել (բացառվել կամ լրացվել) Կողմերի գրավոր համաձայնությամբ՝ Պայմանագրի կնքման ժամանակ կամ դրա գործողության ընթացքում, պայմանով, որ նման փոփոխությունները չեն հակասում օրենսդրությանը և Կանոններին:

1.5. Կանոնների համաձայն “ԱՐՄԵՆԻԱ ԻՆՇՈՒՐԱՆՍ” Ապահովագրական Սահմանափակ պատասխանատվությամբ ընկերությունը (այսուհետ՝ Ապահովագրող), գործելով օրենքի, իրավական ակտերի և իր կանոնադրության համաձայն, կնքում է հեծանիվի և հեծանիվի օգտագործումից բխող պատասխանատվության Պայմանագրեր ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց հետ (այսուհետ՝ Ապահովադիր):

1.6. Ապահովադիր կարող է հանդիսանալ հեծանիվի սեփականատեր հանդիսացող, կամ իրավական այլ հիմքով հեծանիվների տիրապետման, տնօրինման, օգտագործման (շահագործման) իրավունք ունեցող իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձը,

1.7. Հեծանիվի կորստի ռիսկի մասով Ապահովադիրն իրավունք ունի Պայմանագիր կնքել ինչպես իր օգտին, այնպես էլ հօգուտ այլ ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձի (այսուհետ՝ Շահառու), որն օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված հիմքերով ապահովագրված հեծանիվի նկատմամբ ունի գույքային կամ անձնական շահ և համապատասխանաբար հանդիսանում է շահագրգիռ անձ այդ հեծանիվի անվտանգության ապահովման, անվնաս պահպանման խնդրում:

Կանոնների հիման վրա կնքած Պայմանագրով կարող է ապահովագրվել Ապահովադիր (Ապահովագրված անձի) քաղաքացիական պատասխանատվությունն այլ (երրորդ) անձանց (Շահառուների) հանդեպ, ում կյանքին, առողջությանը և/կամ գույքին կարող է պատճառվել վնաս Ապահովադրի (Ապահովագրված անձի) կողմից հեծանիվի շահագործման արդյունքում:

“Այլ անձինք” կատեգորիային չեն դասվում Ապահովադրի (Ապահովագրված անձի) ընտանիքի անդամները և Ապահովադրի աշխատակիցները: Ընդ որում՝ Պայմանագրով կարող է ապահովագրվել ինչպես հենց Ապահովադրի, այնպես էլ Պայմանագրում նշված այլ

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

անձի (այսուհետ՝ Ապահովագրված անձի) քաղաքացիական պատասխանատվությունը, որի վրա կարող է դրվել նման պատասխանատվություն:

1.8. Ապահովադիրը կարող է փոխարինել Ապահովագրության պայմանագրում նշված Շահառուին՝ միայն վերջինիս գրավոր համաձայնությամբ՝ այդ մասին առնվազն 15 օր առաջ ծանուցելով Ապահովագրողին: Ընդ որում, Շահառուն չի կարող փոխարինվել այլ անձով, եթե նա Ապահովագրության պայմանագրով կատարել է որևէ պարտականություն կամ Ապահովագրողին պահանջ է ներկայացրել Ապահովագրական հատուցում ստանալու համար: Ապահովագրական պատահարի տեղի ունենալուց հետո Շահառուի մահվան դեպքում Ապահովագրական հատուցումը տրվում է Շահառուի ժառանգներին՝ վերջիններիս կողմից ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ժառանգությունն ընդունելուց հետո:

1.9. Կանոններում կիրառվող անվանումներն ու հասկացությունները որոշ դեպքերում հատուկ պարզաբանվում են համապատասխան սահմանումներով: Եթե որևէ անվանման կամ հասկացության նշանակությունը պարզաբանված չէ Կանոններում և չի կարող պարզաբանվել օրենսդրական և ենթաօրենսդրական նորմատիվ ակտերով, ապա նման անվանումը կամ հասկացությունը պարզաբանվում է տառացի և բառացի նշանակությամբ:

1.10. Կանոններում գործածվող հիմնական հասկացություններն են՝

1.10.1. *Ապահովագրող*՝ «ԱՐՄԵՆԻԱ ԻՆՇՈՒՐԱՆՍ» Ապահովագրական ՍՊԸ,

1.10.2. *Ապահովադիր*՝ Ապահովագրողի հետ Ապահովագրության պայմանագիր կնքող անձ,

1.10.3. *Ապահովագրված անձ*՝ անձ (Ապահովադրից բացի), որի կողմից վնաս պատճառելու պատասխանատվության ռիսկն ապահովագրված է Պայմանագրով և ով պատասխանատու է այլ անձանց վնաս պատճառելու համար

1.10.4. *Շահառու*՝ Ապահովագրության պայմանագրում նշված ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձ, որը համաձայն ՀՀ օրենսդրության, իրավական ակտերի կամ պայմանագրերի ունի հեծանիվի պահպանման գույքային շահ և ունի ապահովագրական հատուցում ստանալու առաջնային իրավունք:

1.10.5. *Ապահովագրական արժեք*՝ Պայմանագրի կնքման պահին տվյալ գույքի (հեծանիվի) իրական (շուկայական) արժեքը,

1.10.6. *Ապահովագրական գումար*՝ Պայմանագրում սահմանված դրամական գումար, որի սահմաններում Ապահովագրողը պարտավորվում է կատարել ապահովագրական հատուցում ապահովագրական պատահար տեղի ունենալու դեպքում: Ապահովագրական գումարի չափը որոշվում է Ապահովագրողի և Ապահովադրի փոխադարձ համաձայնությամբ, սակայն հեծանիվի կորուստ ռիսկի մասով այն չի կարող գերազանցել Պայմանագրի կնքման պահին ապահովագրված օբյեկտի իրական (շուկայական) արժեքը և Պայմանագրի գործողության ընթացքում նվազեցվում է յուրաքանչյուր հատուցման գումարի չափով:

1.10.7. *Ապահովագրավճար*՝ Ապահովագրավճարը Պայմանագրով սահմանված չափով և պայմաններով Ապահովադրի կողմից Ապահովագրողին հնարավոր ապահովագրական հատուցման դիմաց վճարվելիք գումարն է,

1.10.8. *Ապահովագրավճարի հերթական մասի վճարում*՝ Ապահովագրավճարի տարաժամկետ վճարում մասերով, որոնց չափերը և վճարման ժամկետները սահմանվում են Ապահովագրողի կողմից Պայմանագրում:

1.10.9. *Ապահովագրական սակագին*՝ սահմանված ապահովագրական գումարի նկատմամբ ապահովագրավճարի դրույքաչափ,

1.10.10. *Չհալուցվող գումար (ֆրանշիզա)*՝ Ապահովադրի մասնակցության չափը վնասի հատուցմանը,

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԵՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

1.10.11. *Ապահովագրական հատուցում*՝ ապահովագրական պատահարի տեղի ունենալու արդյունքում Ապահովագրողի կողմից Պայմանագրում նշված ապահովագրական գումարի սահմաններում Ապահովադիրին (Շահառուին) վճարման ենթակա գումարն է՝ դրամական արտահայտությամբ կամ համարժեք գույքով կամ վնասված գույքի վերանորոգման միջոցով:

1.10.12. *Հեծանիվի սեփականատեր*՝ անձ, որին սեփականության (տիրապետման, օգտագործման, տնօրինման) իրավունքով պատկանում է հեծանիվը,

1.10.13. *Հեծանիվ*՝ անիվներով տրանսպորտային միջոց, որը շարժվում է մարդու մկանային ուժի շնորհիվ՝ ոտնակների միջոցով:

1.10.14. *Հեծանիվի լրացուցիչ սարքավորում*՝ հեծանիվի գործարանային կոմպլեկցիայի մեջ չմտնող սարքավորում, այսինքն հեծանիվ արտադրողի կողմից արտադրության (հավաքման) ժամանակ չտեղադրված սարքավորում կամ կոմպլեկտ (օրինակ՝ աուդիո, վիդեո համակարգ, բարձրախոս, ոչ գործարանային անվախեծ, GPRS (General Packet Radio Service) և այլն):

1.10.15. *Վթար՝ հեծանիվ վարելու ընթացքում բախում մեկ այլ շարժական կամ անշարժ գույքի կամ հեղուկների հետ, որի արդյունքում պայծառովել է վնաս տուժողի կյանքին, առողջությանը և/կամ գույքին և/կամ վնասվել (ոչնչացվել է) հեծանիվը:*

1.10.16. *Ճանապարհատրանսպորտային պատահար (այսուհետ՝ ՃՏՊ)*՝ հեծանվով շարժվելու ընթացքում և դրա մասնակցությամբ առաջացած պատահար, որի հետևանքով զոհվել կամ վիրավորվել են մարդիկ, վնասվել են այլ հեծանիվների կամ ավտոտրանսպորտային միջոցներ, կառույցներ, բեռներ կամ պատճառվել է այլ նյութական վնաս, ներառյալ հեծանիվ վարելու պատճառով կանգառի վիճակում գտնվող ապահովագրված ավտոտրանսպորտային միջոցին պատճառված վնասը:

1.10.17. *Հեծանիվի և/կամ լրացուցիչ սարքավորման լրիվ կառուցվածքային ոչնչացում*՝ հեծանիվի և/կամ լրացուցիչ սարքավորման կոնստրուկտիվ ոչնչացումն է, երբ հեծանիվը և/կամ լրացուցիչ սարքավորման վերանորոգման, վերականգնման արժեքը (ներառյալ՝ Պայմանագրով հատուցման ենթակա ծախսերը) գերազանցում է հեծանիվի իրական (ապահովագրական) արժեքի 80%-ը:

1.10.18. *Տուժած անձինք՝*

ա) քաղաքացիներ, որոնց կյանքին, առողջությանը կամ գույքին պատճառվել է վնաս և որոնք ապահովագրական պատահարի հետևանքով պատճառված վնասների արդյունքում օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով ունեն փոխհատուցման պահանջի իրավունք,

բ) իրավաբանական անձինք, որոնց գույքին պատճառվել է վնաս և որոնք ապահովագրական պատահարի հետևանքով պատճառված վնասների արդյունքում օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով ունեն փոխհատուցման պահանջի իրավունք:

1.10.19. *Հեծանվորդ*՝ գործունակ ֆիզիկական անձինք, ովքեր վարում են հեծանիվը: Հեծանվորդ կարող է հանդիսանալ ինչպես հեծանիվի սեփականատերը, այնպես էլ անձն, ով վարում է այն վարձակալության պայմանագրի հիման վրա: Վարձակալության պայմանագիրը պետք է պարունակի վարձակալի ազգանունը, անունը, հայրանունը և անձնագրի տվյալները:

**ԲԱԺԻՆ 2. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԱՌԱՐԿԱ,
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԿՆՔՄԱՆ ԿԱՐԳ**

2.1. Կանոնների հիման վրա կնքված Պայմանագրի համաձայն Ապահովագրողը պարտավորվում է Պայմանագրով սահմանված վճարի (ապահովագրավճարի) դիմաց, Պայմանագրում նախատեսված ապահովագրական պատահար տեղի ունենալու դեպքում Ապահովադրին (Շահառուին) վճարել ապահովագրական հատուցում՝ Պայմանագրով սահմանված ապահովագրական գումարի սահմաններում:

2.2. Պայմանագիրը կնքելիս Ապահովագրողն իրավունք ունի իրականացնել ապահովագրության օբյեկտի զննում: Զննում իրականացնելու ընթացքում Ապահովադրի ներկայությամբ ստուգվում է ապահովագրության օբյեկտների առկայությունը, ինչպես նաև այն գործոնների առկայությունը, որոնք ազդում են ապահովագրական ռիսկի աստիճանի վրա:

2.3. Պայմանագրով հեծանիվը կարող է ապահովագրվել հոգուտ այն անձի (ապահովադրի կամ շահառուի), որը օրենքի, այլ իրավական ակտի կամ պայմանագրի հիման վրա այդ գույքի պահպանման շահ ունի: Ապահովադրի կամ շահառուի մոտ ապահովագրված գույքի պահպանման նկատմամբ շահագրգռվածության բացակայության դեպքում կնքված գույքի Պայմանագիրն առոչինչ է:

2.4. Պայմանագրի կնքման համար հիմք է հանդիսանում Ապահովադրի բանավոր հայտարարությունը կամ Ապահովագրողի պահանջով գրավոր դիմումը, եթե անհրաժեշտ է որպեսզի Ապահովադրի կողմից ներկայացվող դիմումի մեջ ներառվեն լրացուցիչ տեղեկություններ, որոնք չեն ներառվելու Պայմանագրում և (կամ) այդ տեղեկություններն անհրաժեշտ են Ապահովագրողին ապահովագրության ընդունվող ռիսկի գնահատման նպատակով լրացուցիչ ուսումնասիրություններ իրականացնելու համար:

2.5. Հեծանիվի և հեծանիվի օգտագործումից բխող պատասխանատվության ապահովագրության պայմանագրի կնքման համար Ապահովադիրը պարտավոր է ներկայացնել՝

- ա) Ֆիզիկական անձ Ապահովադրի դեպքում՝ անձը հաստատող փաստաթուղթը,
- բ) Իրավաբանական անձ Ապահովադրի դեպքում՝ հիմնադիր փաստաթղթերը,
- գ) հեծանիվի նկատմամբ սեփականության (տնօրինման, տիրապետման, օգտագործման) իրավունքը հաստատող փաստաթղթերը կամ դրանցում պարունակվող տվյալները,
- դ) Ապահովագրողի աշխատակցի կողմից Պայմանագրի կնքման օրվա դրությամբ կատարված լուսանկարներ, որոնք ամբողջական պատկերացում են տալիս ապահովագրված հեծանիվի արտաքին տեսքի մասին (ներառյալ սերիական համարը) և կողպեքի սարքի ամբողջական պատկերը (կողպեքով պողպատի շղթայով ամրագոտիները, Ս-տիպ պողպատե փականով շրջանակի ամրագոտիները):

ե) առկայության դեպքում՝ հեծանիվի և լրացուցիչ սարքավորման արժեքը հաստատող փաստաթղթեր,

զ) այլ փաստաթղթեր կամ դրանց պատճենները կամ տվյալներ, եթե այդպիսիք կպահանջի Ապահովագրողը:

2.6. Եթե Պայմանագրի կնքման պահին ապահովագրվող հեծանիվն ունի վնասվածքներ, ապա Ապահովագրողը պարտադիր նշումներ է կատարում այդ մասին Պայմանագրում:

2.7. Պայմանագիրն ապահովագրության իրականացման փաստը հավաստող փաստաթուղթ է, որը տրամադրվում է Ապահովադրին՝ սահմանված ապահովագրավճարի

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԵՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

մուծումից անմիջապես հետո, եթե ապահովագրավճարի վճարման այլ ժամկետ սահմանված չէ: Եթե Պայմանագրով նախատեսված է ապահովագրավճարի տարաժամկետ վճարման եղանակը (մեկից ավելի փուլերով վճարում), ապա Ապահովագրության պայմանագիրը ստորագրությամբ հանձնվում է Ապահովադիրին ապահովագրավճարի առաջին մասը վճարելու պահից: Եթե Պայմանագրով սահմանված է ժամկետ, որի ընթացքում, տարաժամկետ վճարման եղանակի առկայությամբ, պետք է կատարվի առաջին վճարումը, ապա Պայմանագիրը ստորագրությամբ հանձնվում է Ապահովադիրին այն կնքելուց անմիջապես հետո:

2.8. Ապահովագրված հեծանիվը վաճառելու, նվիրելու ինչպես նաև գույքի բաժանման դեպքում Ապահովադիրին իրավունք ունի Կանոններով սահմանված կարգով տվյալ հեծանիվի Պայմանագիրը վերաձևակերպելու նոր սեփականատիրոջ անունով: Եթե Ապահովադիրին Պայմանագիրը հանձնում է տվյալ հեծանիվի նոր սեփականատիրոջը, նոր սեփականատերը (իրավաբանական անձի դեպքում՝ նրա անունից հանդես գալու իրավունք ունեցող անձը) ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված կարգով հեծանիվի սեփականատեր հանդիսանալու պահից հետո 7 օրյա ժամկետում պետք է ներկայանան Ապահովագրողին՝ Պայմանագրում համապատասխան փոփոխություն կատարելու նպատակով: Հեծանիվի սեփականատեր հանդիսանալու պահից հետո 7 օրյա ժամկետում Ապահովագրողին չներկայանալու դեպքում Պայմանագրով սահմանված Ապահովագրողի պարտավորությունները չեն գործում՝ մինչև Պայմանագրում համապատասխան փոփոխություն կատարելու օրվա 23.59 ժամը: Մինչև սահմանված 7 օրյա ժամկետում Ապահովագրողին ներկայանալը Պայմանագիրը գործում է առանց դրանում փոփոխություն կատարելու:

2.9. Ապահովագրված հեծանիվը ժառանգության իրավունքով այլ անձի սեփականությունը դառնալու դեպքում Ապահովագրության պայմանագրի գործողությունը շարունակվում է մինչև նշված ժամկետի ավարտն ի օգուտ ժառանգների, որտեղ որպես Ապահովադիր հանդես են գալիս Ապահովադրի գույքը ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ժառանգություն (սեփականության) ընդունած Ապահովադրի ժառանգները՝ Պայմանագրում առանց փոփոխություն կատարելու:

2.10. Ապահովադրի մահվան դեպքում նրա իրավունքները և պարտականությունները փոխանցվում են երրորդ անձին (Շահառուին), եթե վերջինիս օգտին է կնքվել Պայմանագիրը, իսկ եթե Պայմանագրում Շահառու նախատեսված չէ, ապա Ապահովադրի իրավունքներն ու պարտականությունները անցնում են վերջինիս գույքը (հեծանիվը) ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով ժառանգություն (սեփականության) ընդունած ժառանգներին:

**ԲԱԺԻՆ 3. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՕԲՅԵԿՏ ԵՎ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ
ՏԱՐԱԾՔ**

3.1. Համաձայն Կանոնների ապահովագրության օբյեկտ են համարվում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը չհակասող Ապահովադրի գույքային շահերը, որոնք կապված են՝

3.1.1. Ապահովադրի կողմից Պայմանագրում նշված հեծանիվի տիրապետման, շահագործման (օգտագործման) կամ տնօրինման արդյունքում հեծանիվի լրիվ կառուցվածքային ոչնչացման, կորստի կամ վնասման հետ,

3.1.2. հեծանիվի սեփականատիրոջ քաղաքացիական պատասխանատվության դիսկի հետ, որոնք առաջացել են Պայմանագրում նշված տարածքում հեծանիվի շահագործման ժամանակ սեփականատիրոջ կամ հեծանիվը օգտագործողի կողմից երրորդ անձանց կյանքին, առողջությանը կամ գույքին պատճառված վնասների հետևանքով:

3.2. Կանոններով Ապահովագրության ենթակա է 10 տարվանից ոչ մեծ հեծանիվները:

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԵՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

3.3. Ապահովագրման ենթակա չեն՝

3.3.1. այն հեծանիվները, որոնք չունեն փական (պողպատե շղթայով կողպեքով ամրագոտիներով, Ս-ձև պողպատի փականով ամրագոտիներով),

3.3.2. եթե Պայմանագրով այլ բան նախատեսված չէ, հեծանիվի լրացուցիչ սարքավորումները.

3.4. Եթե Պայմանագրի կնքման պահին ապահովագրման ենթակա հեծանիվն ունի վնասվածքներ, ապա Ապահովագրողն ապահովագրական պատահարի արդյունքում պատճառված վնասի չափը նվազեցնում է Պայմանագրի կնքման պահին առկա վնասվածքի համապատասխան չափով: Եթե Պայմանագրի գործողության ընթացքում Ապահովադիրը վերականգնում է հեծանիվի վնասվածքը, ապա նա պարտավորվում է վնասը վերականգնելուց հետո 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում ԱՄ-ն ներկայացնել Ապահովագրողին՝ զննման, ինչի արդյունքում Ապահովագրողը պարտավոր է կազմել համապատասխան զննման ակտ:

3.5. Ապահովագրության տարածքն այն տարածքն է, որի սահմանների ներսում տեղի ունեցած ապահովագրական պատահարների համար Ապահովագրողը կրում է Կանոններով նախատեսված պատասխանատվություն: Եթե Պայմանագրով այլ բան նախատեսված չէ, ապա Կանոնների հիման վրա կնքված Պայմանագրերում ապահովագրության տարածք է համարվում բացառապես Հայաստանի Հանրապետության վարչական տարածքը:

ԲԱԺԻՆ 4. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՊԱՏԱՀԱՐՆԵՐ, ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՌԻՍԿԵՐ

4.1. Կանոններով ապահովագրական պատահարներ են համարվում Պայմանագրի գործողության ժամկետում տեղի ունեցած և Կանոնների համաձայն իրավասու պետական մարմինների կողմից տրված փաստաթղթերով կամ Ապահովագրողի կողմից հաստատված հեծանիվի (Պայմանագրով նախատեսված լինելու դեպքում նաև հեծանիվի լրացուցիչ սարքավորումներ) գողությունը, ֆիզիկական վնասվելը, որոնք հետևանք են հետևյալ ապահովագրական պատահարների (ռիսկերի)՝

ա) հրդեհի, բնական աղետների (բացառությամբ երկրաշարժ, եթե այլ բան նախատեսված չէ Պայմանագրով),

բ) ապահովագրված հեծանիվը մեկ այլ շարժվող կամ անշարժ առարկայի հետ բախվելը,

գ) հեծանիվի վրա այլ առարկաների՝ այդ թվում ձյան և սառույցի ընկնելը,

դ) հեծանիվի շրջվելը կամ բարձրությունից ընկնելը,

ե) ապահովագրված հեծանիվի հափշտակում, գողություն, ինչպես նաև այդպիսի փորձ,

զ) երրորդ անձանց անօրինական գործողությունների հետևանքով ապահովագրված հեծանիվին վնասի հասցման:

4.2. Կանոնների համաձայն Ապահովագրական պատահար է համարվում Ապահովադիրի (Ապահովագրված անձի) կողմից Պայմանագրի գործողության ժամկետի ընթացքում Պայմանագրում նշված հեծանիվի ապահովագրության տարածքում շահագործման հետևանքով տեղի ունեցած պատահարի արդյունքում երրորդ անձանց կյանքին, առողջությանը կամ գույքին պատճառված վնասը, որն ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հիմք է հանդիսանում տուժած անձանց կողմից վնասի փոխհատուցման պահանջի համար:

4.3. Ռիսկի աստիճանի փոփոխություն՝

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԵՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

Ապահովագրության պայմանագրի կնքման պահին, ինչպես նաև դրա գործողության ընթացքում Ապահովադիրը պարտավոր է ստորև նշված հանգամանքների կամ դրանցում փոփոխությունների մասին անհապաղ (իսկ 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում նաև գրավոր) հայտնել Ապահովագրողին՝

ա) հեծանիվի օտարում և/կամ տնօրինման և օգտագործման իրավունքի այլ սահմանափակում,

բ) Լրացուցիչ սարքավորման տեղադրում, եթե Ապահովագրության պայմանագիրը նախատեսում է լրացուցիչ սարքավորումների ապահովագրություն,

գ) այլ հանգամանքներ, որոնք կարող են ազդեցություն ունենալ ապահովագրական ռիսկի գնահատման վրա:

4.4. Ապահովագրական ռիսկի աստիճանի մեծացումն առաջացնող հանգամանքների մասին տեղեկացված Ապահովագրողն իրավունք ունի պահանջելու փոփոխել Ապահովագրության պայմանները կամ վճարել ռիսկի մեծանալուն համաչափ լրացուցիչ ապահովագրավճար:

4.5. Եթե Ապահովադիրը (Շահառուն) Կանոնների հիմքերով Ապահովագրողի՝ Պայմանագրի պայմանները փոփոխելու կամ լրացուցիչ ապահովագրավճար վճարելու պահանջը մերժում է, ապա Ապահովագրողը կարող է Կանոնների համաձայն և ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով պահանջել Պայմանագրի վաղաժամկետ լուծում:

4.6. Եթե Ապահովադիրն ստացել է վնասների հատուցում երրորդ անձանցից (վնաս պատճառողից), Ապահովագրողը վճարում է Պայմանագրի պայմաններով վճարման ենթակա գումարի և երրորդ անձանցից ստացված (վճարված) գումարի տարբերությունը, իսկ եթե Ապահովադիրն ստացել է վնասների հատուցումն ամբողջությամբ, ապա Ապահովագրողն ազատվում է ապահովագրական հատուցում վճարելու իր պարտականությունից:

4.7. Ապահովադիրը պարտավոր է անհապաղ հայտնել Ապահովագրողին երրորդ անձանցից վնասների հատուցում ստանալու մասին, իսկ հատուցումն ստանալու պահից 3 (երեք) աշխատանքային օրվա ընթացքում Ապահովագրողին հայտնել այդ մասին նաև գրավոր: Սույն կետի խախտման հետևանքով Ապահովագրողը ազատվում է ապահովագրական հատուցում վճարելուց, իսկ դրա հետևանքով առաջացած բոլոր ռիսկերը կրում է Ապահովադիրը:

ԲԱԺԻՆ 5. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՄԵՐԺՄԱՆ ՀԻՄՔԵՐ

5.1. Ապահովագրողը մերժում է ապահովագրական հատուցման վճարումը, եթե՝

ա) Ապահովադիրը չի կատարել Կանոններով սահմանված իր պարտականությունները,

բ) Ապահովադիրը կամ հեծանվորդը պատահար տեղի ունենալու դեպքում 6 (վեց) ժամվա ընթացքում այդ մասին չի տեղեկացրել համապատասխան իրավասու մարմիններին (Ոստիկանությանը, ՀՈ մարմիններին, Հրշեջ ծառայությանը և այլն),

գ) Ապահովադիրը կամ հեծանվորդը Կանոնների 10.2 կետի ժա) ենթակետով սահմանված կարգով և ժամկետներում տեղի ունեցած պատահարի մասին չի տեղեկացրել Ապահովագրողին,

ե) Ապահովադիրը կամ հեծանվորդը հեծանիվը վարելիս գտնվել է ալկոհոլի (ալկոհոլ պարունակող նյութերի), թմրանյութերի կամ տոքսիկ նյութերի ազդեցության ներքո և/կամ հրաժարվել է ալկոհոլային զննում անցնելուց,

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

զ) ապահովագրված հեծանվորդը դիմել է փախուստի կամ ինքնական հեռացել է պատահարի վայրից և/կամ հեծանիվը պատահարի վայրից ինքնական տեղաշարժել է՝ առանց դրա անհրաժեշտության,

է) պատահարն առաջացել է Ապահովադրի, Շահառուի կամ հեծանվորդի դիտավորյալ գործողությունների արդյունքում, որոնք ուղղված են եղել ապահովագրական պատահարի առաջացմանը կամ վերոհիշյալ անձանց կողմից հանցագործություն կամ հանցագործության փորձ կատարելու արդյունքում,

ը) պատահարը տեղի է ունեցել Պայմանագրում նշված ապահովագրության տարածքից դուրս կամ հեծանվորդը հեծանիվը վարել է հեծանիվ վարելու համար չնախատեսված վայրերում,

թ) ապահովագրված հեծանիվը, եթե Պայմանագրով այլ բան նախատեսված չէ, օգտագործվել է մրցույթներում, փորձարկումներում, ուսումնական նկատառումներով, տրամադրվել է վարձակալության, օգտագործվել է ուղևորներ և/կամ բեռներ տեղափոխելու նպատակով որոշակի վճարի դիմաց՝ Ապահովագրողին Պայմանագիրը կնքելու պահին ապահովագրվող հեծանիվի օգտագործման այդպիսի նպատակի մասին գրավոր չտեղեկացնելով,

ժ) Ապահովադիրը կամ հեծանվորդը սահմանված ժամկետում հեծանիվը չի ներկայացրել փորձաքննության և/կամ հնարավորություն չի ընձեռել Ապահովագրողին անցկացնելու փորձաքննություն և/կամ վնասված ԱՄ-ի վրա կատարել է կառուցվածքային փոփոխություններ (փոխել, վերանորոգել է վնասված հանգույցները և դետալները առանց Ապահովագրողի հետ համաձայնեցնելու),

ժա) Ապահովադիրը չի ներկայացրել Ապահովագրողին անհրաժեշտ փաստաթղթերը՝ հատուցում կատարելու մասին որոշում կայացնելու համար կամ ներկայացրել է կեղծ փաստաթղթեր, որոնք հակասում են իր կողմից Ապահովագրողին ներկայացրած հայտային գրավոր դիմումին,

ժբ) Ապահովադիրը կամ հեծանվորդը Ապահովագրողին կամ պատահարի հանգամանքները պարզող իրավասու մարմնին հայտնել է պատահարի իրական հանգամանքներին ակնհայտ չհամապատասխանող, անարժանահավատ կամ կեղծ տեղեկություններ և/կամ օգտագործել է կեղծ միջոցներ՝ ապահովագրական հատուցում ստանալու համար:

ժգ) Հեծանիվն ապահովագրական պատահարից առաջ շահագործվել է անսարք վիճակում, ունեցել է թերություններ, որոնց պատճառով տեղի է ունեցել պատահարը,

ժդ) պատահարը տեղի է ունեցել միջուկային պայթյունի, ճառագայթման կամ ռադիոակտիվ վարակման ուղղակի կամ անուղղակի ազդեցության հետևանքով,

ժե) պատահարը տեղի է ունեցել ռազմական գործողությունների, զորաշարժերի կամ այլ ռազմական միջոցառումների հետևանքով,

ժզ) պատահարը տեղի է ունեցել քաղաքացիական պատերազմի, ցանկացած տիպի ժողովրդական հուզումների, ահաբեկչական գործողությունների, գործադուլների հետևանքով,

ժէ) պատահարը տեղի է ունեցել այն գոտիներում, որտեղ պաշտոնապես հայտարարված է արտակարգ իրավիճակ,

ժը) պատահարը տեղի է ունեցել պետական մարմինների կարգադրությամբ ապահովագրված ԱՄ-ի առգրավման, բռնագրավման, ռեկվիզիցիայի, դրա վրա արգելանք դնելու, ոչնչացման կամ վնասման հետևանքով,

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

5.2. Համաձայն 'Կանոնների' չեն հատուցվում հետևյալի արդյունքում առաջացած վնասները՝

ա) վերանորոգումից հետո ԱՄ-ի ապրանքային, շուկայական արժեքի կորուստ կամ նվազում,

բ) անվադողերի և դրանց ծածկոցների վնասում, ինչպես նաև ճանապարհային ծածկույթի կողմից անվադողերին հասցված վնասը, ճՏՊ-ի արդյունքում առաջացած վնասի,

գ) ներկածածկի կետային վնասվածքներ (բացառությամբ կարկուտի հետևանքով առաջացած վնասների), առանց մասերի վնասվածքի (ջարդման/ճկման),

դ) էլեկտրասարքերի, մեխանիկական հանգույցների, այդ թվում՝ էլեկտրահաղորդալարերի անսարքություն, հեծանիվի այլ մասերի, հանգույցների և ագրեգատների կոտրում, խափանում, շարքից դուրս գալը, եթե վերջիններս ապահովագրական պատահարի ուղղակի հետևանք չեն,

ե) վնասը, որը պատճառվել է Ապահովադրի/ հեծանվորդի գույքին, որը գտնվել է հեծանիվի վրա ապահովագրական պատահարի տեղի ունենալու ժամանակ,

զ) Հեծանիվի լրացուցիչ սարքավորման ֆիզիկական վնասը, հրդեհը կամ գողությունը, եթե դրանց ապահովագրությունն առանձին նախատեսված չէ Պայմանագրում,

է) հեծանիվի այն դետալների, հանգույցների վերանորոգումը կամ նորով փոխարինումը, որոնք վնասված, ջարդված են եղել մինչև պատահարի տեղի ունենալը: Եթե պատահարի արդյունքում արդեն իսկ վնասված դետալները, հանգույցները էլ ավելի են վնասվել, Ապահովագրողը հատուցում է միայն դրանք մինչև ապահովագրական պատահար տեղի ունենալու վիճակին բերելու համար անհրաժեշտ ծախսերը,

ը) հեծանվորդի կողմից ճանապարհային երթևեկության կանոնների (ՃԵԿ-ի) և "Ճանապարհային երթևեկության անվտանգության ապահովման մասին" ՀՀ օրենքի (ՃԵԱԱՄ-ի) պահանջներին հակասող ցանկացած գործողության արդյունքում հեծանիվը հանդիպակաց երթևեկության կողմում հայտնվելու հետևանքով,

թ) գործարանային խոտան կամ նորոգման ժամանակ կատարված խոտան,

ժ) հեծանիվի բնական մաշվածություն շահագործման արդյունքում,

5.3. Ապահովագրողն ամեն դեպքում չի հատուցում՝

ա) բարոյական վնասը, բաց թողնված օգուտը, պարապուրդը, եկամտի կորուստը, Ապահովադրի և Շահառուի այլ անուղղակի և առևտրային կորուստները, վնասները և ծախսերը, օրինակ՝ տուգանքներ, ապահովագրական պատահարի կարգավորման ընթացքում հյուրանոցում բնակվելը, գործուղման ծախսերը, հեռախոսային խոսակցությունները և այլն,

բ) ոչ գործարանային պայմաններում վերաձևափոխված հեծանիվները զրկվում են ապահովագրական ծածկույթից "Հրդեհ" ռիսկի մասով, և այդ դեպքում Ապահովագրավճարը վերահաշվարկման և վերադարձման ենթակա չէ

գ) հեծանիվի գողությունը, առևանգումը, եթե այն կայանված ժամանակ ամրացված էի եղել Կանոններում նշված փականով:

դ) հեծանիվի գողությունը, առևանգումը փակվող տարածքներից, եթե բացակայում է դռների կամ կողպեքների կոտրանքի հետքերը:

**ԲԱԺԻՆ 6. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՒՄԱՐ ԵՎ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ,
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՎՃԱՐ, ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱՎՃԱՐ ՉՎՃԱՐԵԼՈՒ ՀԵՏԵՎԱՆՔՆԵՐ**

6.1. Ապահովագրական գումարը սահմանվում է Պայմանագրի կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ՝

6.1.1. Կանոնների 4.1 կետով նախատեսված դիսկի մասով ապահովագրական գումարը չի կարող գերազանցել դրա գտնվելու վայրում Պայմանագրի կնքման օրվա դրությամբ հեծանիվի իրական (ապահովագրական կամ շուկայական) արժեքը: Հեծանիվի ապահովագրական արժեքը գերազանցող Պայմանագրով սահմանված ապահովագրական գումարի մասով Պայմանագիրն առոչինչ է:

6.1.2. Կանոնների 4.2 կետով նախատեսված դիսկի մասով Ապահովագրական գումար է համարվում այն դրամական գումարը, որի սահմաններում Ապահովագրողն ապահովագրական պատահար տեղի ունենալու դեպքում պարտավոր է կատարել ապահովագրական հատուցում: Ապահովագրական գումարը սահմանվում է Կողմերի համաձայնությամբ: Ապահովագրական գումարը սահմանվում է Կողմերի համաձայնությամբ և կարող է լինել ոչ ագրեգատային և ագրեգատային:

Ոչ ագրեգատային ապահովագրական գումարն այն գումարն է, որի սահմաններում Ապահովագրողը պարտավորվում է վճարել ապահովագրական հատուցում Պայմանագրի գործողության ընթացքում տեղի ունեցած յուրաքանչյուր ապահովագրական դեպքի համար, ընդ որում ապահովագրական գումարը չի նվազում ավելի վաղ վճարված ապահովագրական հատուցման գումարի չափով:

Ագրեգատային ապահովագրական գումարն այն գումարն է, որի սահմաններում Ապահովագրողը պարտավորվում է վճարել ապահովագրական հատուցում Պայմանագրի գործողության ընթացքում տեղի ունեցած բոլոր ապահովագրական պատահարների համար, ընդ որում ապահովագրական գումարը նվազում է վճարված ապահովագրական հատուցման գումարի չափով:

Պայմանագրում կարող են սահմանվել առանձին ապահովագրական գումարներ (Պայմանագրով նախատեսված ընդհանուր ապահովագրական գումարի բաղկացուցիչներ) կապված՝

ա) տուժած անձանց կյանքին կամ առողջությանը պատճառված վնասների հետ.

բ) տուժած անձանց գույքին պատճառված վնասների հետ:

6.2. Հեծանիվի ապահովագրական արժեքը սահմանվում է Ապահովագրողի կողմից հետևյալի հիման վրա՝

ա) նոր հեծանիվի գնի՝ սահմանված վաճառողի կողմից՝ Պայմանագրի կնքման օրվա դրությամբ,

բ) առևտրային կազմակերպության կողմից տրված հաշիվ-ապրանքագրի կամ հեծանիվի առք ու վաճառքի պայմանագրի (հեծանիվի սկզբնական գնման դեպքում), հեծանիվի միջոցի մաքսային փաստաթղթերի,

գ) Պայմանագրի կնքման օրվա դրությամբ հեծանիվի շուկայական արժեքի: Հեծանիվի շուկայական արժեքը սահմանվում է մասնագիտացված հրատարակություններում տպագրված տվյալների հիման վրա,

դ) իրավասու կազմակերպության և/կամ մասնագետի կողմից գնահատված շուկայական արժեքի,

6.3. Պայմանագրի կնքելիս Ապահովագրողն իրավունք ունի ուսումնասիրելու և զննելու ապահովագրության օբյեկտը:

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

6.4. Լրացուցիչ սարքավորման ապահովագրության դեպքում ապահովագրական արժեքը սահմանվում է լրացուցիչ սարքավորման և դրանց տեղադրման արժեքը հաստատող փաստաթղթերի (անդորրագրերի, հաշիվների և այլնի) հիման վրա: Նման փաստաթղթերի բացակայության դեպքում լրացուցիչ սարքավորման ապահովագրական արժեքը որոշվում է կողմերի համաձայնությամբ:

6.5. Կողմերի համաձայնությամբ ապահովագրական գումարը սահմանվում է ՀՀ դրամով, իսկ ոչ ռեզիդենտների համար կարող է սահմանվել ինչպես ՀՀ դրամով, այնպես էլ արտարժույթով՝ Պայմանագրի կնքման օրվա դրությամբ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից տվյալ արտարժույթի համար հրապարակված փոխարժեքով:

6.6. Ապահովագրական հատուցում իրականացնելուց հետո ապահովագրական գումարը ինքնաշխատ կերպով նվազեցվում է հատուցված գումարի չափով: Ապահովագրական գումարը համարվում է նվազեցված ապահովագրական հատուցում վճարելու մասին Ապահովագրողի եզրակացությունը կազմելու ամսաթվից: Ապահովագրական հատուցման գումարը ստանալուց հետո Ապահովադիրն իրավունք ունի լրացուցիչ ապահովագրավճարի դիմաց վերականգնել նախնական ապահովագրական գումարի չափը: Նախնական ապահովագրական գումարի չափը չվերականգնելու դեպքում Ապահովագրական պայմանագրի գործողության ընթացքում հաջորդ հատուցման ժամանակ հաշվի է առնվում նվազեցված ապահովագրական գումարը:

6.7. Ապահովագրավճարի մեծությունը հաշվարկվում է Ապահովագրողի կողմից սահմանված ապահովագրական սակագնի հիման վրա: Ապահովագրական սակագինը որոշվում է Ապահովագրողի կողմից՝ ելնելով ապահովագրական գումարի չափից, Ապահովագրության ժամկետներից, ապահովագրական ռիսկերի Ապահովադրի կողմից ընտրված ծածկույթից, կարգավորիչ գործակիցներից, չհատուցվող գումարի մեծությունից և Ապահովագրության ընդունվող ռիսկի վրա ազդեցություն ունեցող այլ հանգամանքներից:

6.8. Մինչև մեկ տարի ժամկետով կնքվող Պայմանագրի համար Ապահովագրողի կողմից տվյալ ռիսկի համար սահմանված տարեկան ապահովագրական սակագնի նկատմամբ կարող են կիրառվել Ընկերության կողմից սահմանված կարգավորիչ գործակիցներ:

6.9. Ապահովագրավճարներն Ապահովադրի կողմից կարող են վճարվել միանվագ՝ ամբողջ Ապահովագրության ժամկետի համար կամ մաս-մաս: Վճարման կարգը սահմանվում է Ապահովագրության պայմանագրով:

6.10. Ապահովագրավճարներն Ապահովադրի կողմից կարող են վճարվել կանխիկ կերպով Ապահովագրողի դրամարկղ կամ ներկայացուցչին (այդ թվում ապահովագրական գործակալին), իսկ անկանխիկ հաշվարկների դեպքում՝ Ապահովագրողի կամ ապահովագրական գործակալի համապատասխան հաշվարկային հաշվին:

6.11. Ապահովագրավճարի վճարման կարգը և ձևը որոշվում են Ապահովագրողի և Ապահովադրի փոխադարձ համաձայնությամբ և սահմանվում են Պայմանագրով:

6.12. Ապահովագրավճարի (ապահովագրավճարի հերթական մասի) վճարման ամսաթիվ է համարվում Ապահովագրողի դրամարկղ կամ Ապահովագրողի իրավասու ներկայացուցչին ապահովագրավճարի (ապահովագրավճարի հերթական մասի) վճարման օրը կամ ապահովագրավճարի (ապահովագրավճարի հերթական մասի) վճարման՝ Ապահովագրողի հաշվարկային հաշվին մուտք լինելու օրը:

6.13. ՀՀ դրամին համարժեք արտարժույթով ապահովագրության դեպքում ապահովագրավճարը (ապահովագրավճարի հերթական մասը) վճարվում է ՀՀ դրամով, եթե Ապահովագրության պայմանագրով այլ բան նախատեսված չէ՝ Ապահովագրության

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

պայմանագիրը կնքելու օրվա դրությամբ ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակված փոխարժեքով:

6.14. Եթե մինչև Ապահովագրության Պայմանագրով սահմանված ժամկետի հաջորդ օրը հերթական (սկսած երկրորդից) ապահովագրավճարը չի վճարվել կամ վճարվել է Պայմանագրով նախատեսվածից փոքր չափով, ապա Պայմանագրով նախատեսված ապահովագրությունը չի տարածվի այն ապահովագրական պատահարների վրա, որոնք տեղի են ունեցել Պայմանագրով, որպես վճարման վերջին օր նախատեսված օրվա 23.59 ժամից մինչև պարտավորության գումարի վճարման ամսաթվի 23.59 ժամը:

6.15. Եթե Պայմանագրի ուժի մեջ մտնելու պահից 14-օրյա ժամկետում Ապահովադիրը չի վճարում միանվագ կամ առաջին հերթական ապահովագրավճարը, ապա ապահովագրողն իրավունք ունի միակողմանի լուծելու Պայմանագիրը, եթե Պայմանագրով նախատեսված չէ այլ ժամկետ կամ ապահովագրավճարի մուծման տարաժամկետման հնարավորություն:

6.16. Եթե Ապահովադիրն Ապահովագրության պայմանագրով սահմանված կարգով և ժամկետում չի վճարել հերթական ապահովագրավճարը, ապա Ապահովագրողն իրավունք ունի ապահովագրավճարի վճարման համար սահմանված ժամկետից երեք օր (յրացուցիչ ժամկետ) հետո միակողմանի լուծելու Պայմանագիրը՝ առանց այդ մասին Ապահովադիրին ծանուցելու:

ԲԱԺԻՆ 7. ՉՀԱՏՈՒՑՎՈՂ ԳՈՒՄԱՐ (ՖՐԱՆՇԻԶԱ)

7.1. Պայմանագրում կողմերը կարող են սահմանել Ապահովադրի մասնակցության չափը վնասի հատուցմանը՝ չհատուցվող գումար (ֆրանշիզա):

7.2. Չհատուցվող գումարը կարող է լինել պայմանական կամ ոչ պայմանական և սահմանվում է ապահովագրական գումարի նկատմամբ տոկոսային արտահայտությամբ կամ կարող է սահմանվել բացարձակ դրամական արտահայտությամբ:

7.3. Պայմանական չհատուցվող գումարի ժամանակ Ապահովագրողը չի վճարում ապահովագրական հատուցում, եթե հեծանիվին պատճառված վնասը չի գերազանցում չհատուցվող գումարի չափը, իսկ եթե վնասը գերազանցում է չհատուցվող գումարի չափը, ապա ապահովագրական հատուցումը վճարվում է վնասի ամբողջ ծավալով կամ չհատուցվող գումարը հավասարվում է 0-ի:

7.4. Ոչ պայմանական չհատուցվող գումարի ժամանակ ապահովագրական հատուցումը նվազեցվում է չհատուցվող գումարի չափով:

ԲԱԺԻՆ 8. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ՊԱՅՄԱՆԱԳՐԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏ, ԴՐԱ ՎԱՂԱԺԱՄԿԵՏ ԼՈՒԾՈՒՄ

8.1. Պայմանագիրը կնքվում է Ապահովագրողի և Ապահովադրի (այսուհետ՝ Կողմեր) համաձայնությամբ ցանկացած ժամկետով:

8.2. Պայմանագրի գործողության ժամկետի սկիզբը և ավարտը նշվում են Պայմանագրում: Պայմանագրի ժամկետի սկիզբը չի կարող լինել Պայմանագրի կնքման ժամկետից շուտ:

8.3. Պայմանագրի գործողությունը դադարում է՝

ա) Պայմանագրում նշված ժամկետի լրանալուց հետո.

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

բ) Ապահովագրողի կողմից Ապահովագրության Կանոնների և դրանց հիման վրա կնքված Պայմանագրով ստանձնած իր պարտավորությունները ամբողջ ծավալով կատարելուց հետո,

գ) կողմերի համաձայնությամբ.

դ) օրենքով, այլ իրավական ակտերով, Կանոններով և Պայմանագրով նախատեսված այլ դեպքերում:

8.4. Ապահովադիրն իրավունք ունի միակողմանիորեն լուծելու Պայմանագիրը՝ այդ մասին ոչ պակաս քան 15 օր առաջ ծանուցելով Ապահովագրողին:

8.5. Ապահովադրի պահանջով Պայմանագրի վաղաժամկետ լուծման դեպքում Ապահովագրողն Ապահովադիրին է վերադարձնում ապահովագրավճարներն՝ Պայմանագրի չլրացած ժամկետին համամասնորեն, ինչպես նաև Ապահովադրից գանձվում է տուգանք Պայմանագրի չգործած օրերի համար հաշվարկված Պայմանագրով սահմանված ապահովագրավճարի 20%-ի չափով՝ հետևյալ բանաձևով՝

$$\frac{\text{Պայմանագրով սահմանված ապահովագրավճար} \times 20\%}{\text{Պայմանագրի գործողության օրեր}} \times \text{Պայմանագրի չլրացած օրեր}$$

Եթե Պայմանագրով այլ բան նախատեսված չէ: Եթե Ապահովադրի պահանջները պայմանավորված են Ապահովագրողի կողմից Ապահովագրության պայմանների և Կանոնների խախտմամբ, ապա Ապահովագրողն Ապահովադիրին է վերադարձնում ապահովագրավճարներն՝ Պայմանագրի չլրացած ժամկետին համամասնորեն:

8.6. Ապահովագրողի պահանջով Պայմանագրի վաղաժամկետ լուծման դեպքում Ապահովադիրն են վերադարձվում ապահովագրավճարներն՝ Պայմանագրի չլրացած ժամկետին համամասնորեն, իսկ եթե Ապահովագրողի պահանջները պայմանավորված են Ապահովադրի կողմից Պայմանագրի և Կանոնների խախտմամբ, ապա վերջինս Ապահովադիրին է վերադարձնում ապահովագրավճարներն՝ Պայմանագրի չլրացած ժամկետին համամասնորեն, ինչպես նաև Ապահովադրից գանձվում է տուգանք Պայմանագրի չգործած օրերի համար հաշվարկված Պայմանագրով սահմանված ապահովագրավճարի 20%-ի չափով՝ հետևյալ բանաձևով՝

$$\frac{\text{Պայմանագրով սահմանված ապահովագրավճար} \times 20\%}{\text{Պայմանագրի գործողության օրեր}} \times \text{Պայմանագրի չլրացած օրեր}$$

բացառությամբ Կանոնների 6.17 և 6.19 կետերում սահմանված դեպքերում:

8.7. Ապահովագրության պայմանագրի վաղաժամկետ լուծման դեպքում Ապահովադիրն չեն վերադարձվում ապահովագրավճարները, եթե Ապահովադիրը տվյալ Ապահովագրության պայմանագրի գծով դիմել է ապահովագրական հատուցում ստանալու համար և ապահովագրական հատուցման հայցը Ապահովագրողի կողմից դեռևս չի կարգավորվել կամ ստացել է տվյալ Ապահովագրության պայմանագրով սահմանված ապահովագրավճարի կեսից ավելի չափով ապահովագրական հատուցում:

8.8. Ապահովադրի և Ապահովագրողի փոխադարձ համաձայնությամբ կարող են սահմանվել դադարեցման գծով վերադարձվող ապահովագրավճարի հաշվարկի այլ սկզբունքներ:

**ԲԱԺԻՆ 9. ՎՆԱՍԻ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԵՎ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄՆ
ԻՐԱԿԱՆԱՑՆԵԼՈՒ ԿԱՐԳ**

9.1. Ապահովագրական հատուցումն ապահովագրական պատահարի տեղի ունենալու արդյունքում Ապահովագրողի կողմից Պայմանագրի հիման վրա Ապահովադիրին կամ

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԵՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

Շահառուին վճարման ենթակա դրամական արտահայտությամբ գումարն է, որը վճարվում է ինչպես ՀՀ դրամով, այնպես էլ Ապահովագրողի և Ապահովադրի (Շահառուի) փոխադարձ համաձայնությամբ կարող է վճարվել նաև համարժեք գույքով կամ կարող է իրականացվել վնասված հեծանիվի վերանորոգում, բայց ոչ ավել, քան Պայմանագրով նախատեսված ապահովագրական գումարի չափը կամ դրան համարժեք գույքը:

9.2. Ապահովագրական հատուցում ստանալու համար Ապահովադիրը պարտավոր է ներկայացնել հետևյալ փաստաթղթերը և տեղեկատվությունը՝

ա) գրավոր դիմում,

բ) Ապահովագրության պայմանագրի բնօրինակը կամ կրկնօրինակը (Ապահովադրի մոտ առկա տարբերակը),

գ) ֆիզիկական անձ ապահովադրի դեպքում՝ վերջինիս անձնագրի պատճենը,

դ) հեծանիվի նկատմամբ սեփականության (տնօրինման, տիրապետման, օգտագործման) իրավունքը հավաստող Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված փաստաթղթերի պատճենները՝ Ապահովագրողին ցույց տալով նաև դրանց բնօրինակները,

ե) դեպքի պահին հեծանվորդի ալկոհոլի, թմրանյութերի կամ հոգեմետ նյութերի ազդեցության տակ չլինելու փաստը հավաստող համապատասխան լիազորված մարմնի կողմից տրված տեղեկանքը, բացառությամբ Ապահովագրողի ներկայացուցչի կողմից ալկոհոլի, թմրանյութերի կամ հոգեմետ նյութերի ազդեցության տակ չլինելու հանգամանքը պարզելու կամ սույն ենթակետում նշված տեղեկանքը Ապահովագրողի կողմից չպահանջելու դեպքի,

զ) հեծանիվին պատճառված վնասի համար պատասխանատու անձի առկայության դեպքում՝ վերջինիս վավերապայմանները՝ անունը, ազգանունը, գրանցման (բնակության) հասցեն, անձնագրի տվյալները, կազմակերպության դեպքում՝ պետական ռեգիստրի կողմից տրված ընկերության գրանցման տվյալները կամ հասցեն և հեռախոսահամարը կամ տեղի ունեցած պատահարին մասնակից ավտոտրանսպորտի իրեն հայտնի տվյալները (պետհամարանիշը, ավտոմեքենայի մակնիշը, գույնը և այլն),

է) ոստիկանության, պետավտոտեսչության, հակահրդեհային ծառայության և այլ իրավասու մարմինների կողմից տրված ապահովագրական պատահարը հավաստող փաստաթղթերը:

ը) ապահովագրական պատահարի հանգամանքներին և պատճառված վնասի չափին վերաբերող փաստաթղթերը (վնասված գույքի հետազոտման վերաբերյալ ակտեր, հաշիվ ապրանքագրեր, չեկեր, անդորրագրեր, փորձագետների կողմից տրված եզրակացություններ և այլն),

թ) դատական ակտեր (այն դեպքում, երբ գործերը քննվել կամ քննվում են դատարանում),

ժ) բժշկական հաստատությունների կողմից տրված, գլխավոր բժշկի կողմից ստորագրված փաստաթղթերը կամ բժշկական սոցիալական փորձաքննության համապատասխան մարմինների եզրակացությունը, եթե վնաս է հասցվել երրորդ անձանց առողջությանը,

ժա) մահվան վկայականը և ժառանգության իրավունքը հաստատող փաստաթղթերի պատճենները (տուժողի մահվան դեպքում),

9.2.1. Բացի ռուսերեն լեզվից այլ օտար լեզուներով կազմված փաստաթղթերը պետք է թարգմանվեն հայերեն կամ ռուսերեն Ապահովադրի հաշվին:

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

9.2.2. Գործի հանգամանքների հետ կապված սույն կետում նշված փաստաթղթերի ցանկը Ապահովագրողի կողմից կարող է կրճատվել:

9.2.3. Ապահովագրողը (Շահառուն) կրում է իր կողմից Ապահովագրողին ներկայացված փաստաթղթերի և կամ դրանց պատճենների իսկության, հավաստիության և ոչ կեղծ լինելու բոլոր ռիսկերը:

9.2.4. Ապահովագրողը կարող է չպահանջել Կանոնների 9.2 կետի թ) ենթակետում նշված փաստաթղթերը, եթե հնարավորություն ունի անձամբ պարզելու պատահարի տեղի ունենալու հանգամանքները:

9.3. Հեծանիվի գողության կամ ապահովագրական այն ռիսկի դեպքում, երբ հարուցվել է քրեական գործ, Ապահովագրողը պարտավոր է բացի Կանոնների 9.2 կետում նշված փաստաթղթերից ներկայացնել նաև՝

ա) եթե 9.2 կետում նշված փաստաթղթերից որևէ մեկը կցված է հեծանիվի գողության փաստով հարուցված քրեական գործով նյութերին, ապա այդ հանգամանքը հաստատող փաստաթուղթը,

բ) քրեական գործ հարուցելու մասին որոշման պատճենը, իսկ Կանոններով նախատեսված դեպքերում նաև քրեական գործի ավարտի վերաբերյալ համապատասխան փաստաթղթերը,

գ) Ապահովագրողը պարտավոր է Ապահովագրողի պահանջով տրամադրել նաև այլ փաստաթղթեր, որոնք ուղղակի կապ ունեն տեղի ունեցած պատահարի հետ կամ կարևոր են վնասի պատճառների և (կամ) չափի հիմնավորման համար:

9.4. Ապահովագրողը (Շահառուն) պարտավոր է Կանոնների 9.2 (բացառությամբ գրավոր դիմումի) կամ համապատասխան դեպքում 9.3 կետերում սահմանված փաստաթղթերը ներկայացնել վթարի վերաբերյալ Ապահովագրողին գրավոր դիմում ներկայացնելու օրվանից երկու ամսվա ընթացքում:

Այդ ժամկետում Ապահովագրողի (Շահառուի) կողմից Կանոններով սահմանված փաստաթղթերը չներկայացնելու կամ գրավոր որևէ միջնորդություն սահմանված երկու ամսյա ժամկետը երկարաձգելու մասին չներկայացնելու դեպքում, Ապահովագրողը Կանոնների համաձայն Ապահովագրողի կողմից ստանձնած պարտավորությունները չկատարելու կամ ոչ պատշաճ կատարելու հիմքով մերժում է ապահովագրական հատուցման վճարումը, սույն կետում սահմանված ժամկետը լրանալուց հետո հնգօրյա ժամկետում:

Այն դեպքում, երբ Ապահովագրողը գրավոր միջնորդություն է ներկայացնում փաստաթղթերի ներկայացման խոչընդոտների կամ այլ պատճառաբանությամբ սահմանված ժամկետը երկարացնելու մասին, ապա Ապահովագրողը ելնելով տվյալ գործի հանգամանքներից կարող է այդ ժամկետը երկարաձգել մինչև վեց ամիս ժամկետով: Նշված ժամկետում Ապահովագրողի կողմից սահմանված պարտավորության չկատարման հետևանքները նույնանում են սույն կետի երկրորդ պարբերությունում սահմանված դրույթների հետ:

9.5. Ապահովագրողն ապահովագրական պատահարի մասին Կանոնների 9.2, իսկ համապատասխան դեպքում 9.3 կետերում նշված բոլոր անհրաժեշտ փաստաթղթերն ստանալուն հաջորդող օրվանից հաշվված 5 օրյա ժամկետում պարտավոր է օրենքի և այլ իրավական ակտերի համաձայն ընդունել ապահովագրական հատուցումը վճարելու կամ մերժելու մասին եզրակացություն (որոշում):

Եթե Ապահովագրողի կողմից ներկայացված փաստաթղթերը բավարար չեն տեղի ունեցած պատահարի պատճառները կամ վնասի չափը հիմնավորելու համար, ապա սույն կետի առաջին մասում նշված ժամկետները սկսում են հոսել վնասի պատճառների և (կամ)

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

չափի հիմնավորման վերաբերյալ փաստաթղթերն Ապահովագրողի կողմից ձեռք բերման հաջորդ օրվանից:

Ապահովագրողն ապահովագրական հատուցումը վճարելու մասին որոշումը պատշաճ կերպով՝ Ապահովադրին (Շահառուին) անձամբ հանձնելու միջոցով կամ Ապահովադրի (Շահառուի) հասցեով փոստային առաքմամբ, տրամադրում է Ապահովադրին (Շահառուին):

Ապահովագրական հատուցման նվազեցման կամ հատուցման մերժման դեպքում Ապահովագրողի կայացրած պատճառաբանված որոշումը հնգօրյա ժամկետում պատվիրված նամակով առաքվում է Ապահովադրին (Շահառուին)՝ նրա մշտական բնակության հասցեով կամ ուղարկվում է վերջինիս կողմից տրամադրված էլեկտրոնային հասցեին:

Հատուցում իրականացնելու մասին որոշում կայացնելու օրվանից առավելագույնը 15 (տասնհինգ) աշխատանքային օրվա ընթացքում Ապահովագրողը պարտավորվում է միանվագ իրականացնել ապահովագրական հատուցումը, եթե Ապահովագրողը և Ապահովադրի (Շահառուին) ապահովագրական հատուցման վճարման այլ կարգ կամ ժամկետ չեն համաձայնեցրել:

9.6. Եթե Կանոններով սահմանված ապահովագրական ռիսկի առնչությամբ իրավասու պետական մարմինների կողմից հարուցված է քրեական գործ, ապա Ապահովագրողը ապահովագրական հատուցում վճարելու կամ այն մերժելու մասին Կանոններով և այլ իրավական ակտերով նախատեսված եզրակացությունն Ապահովադրին (Շահառուին) իրավունք ունի տրամադրել միայն քրեական գործի ավարտի կամ կասեցման վերաբերյալ Ապահովադրի (Շահառուի) համապատասխան փաստաթղթերն ստանալու օրվանից հնգօրյա ժամկետում: Գողության (առևանգման) ռիսկով Ապահովագրողն ապահովագրական հատուցման վճարումը կարող է հետաձգել ապահովագրական հատուցման վճարման մասին եզրակացությունը Ապահովադրին (Շահառուին) տրամադրելուց հետո մինչև 6 ամիս ժամկետով: Եթե այդ ժամկետի ընթացքում հայտնաբերվում է գողացված հեծանիվը կամ հանցագործություն կատարած անձը, ապա ապահովագրական հատուցման վճարումը կարող է հետաձգվել և իրականացվել տվյալ դեպքի առնչությամբ օրինական ուժի մեջ մտած դատավճիռն Ապահովագրողի կողմից ստանալուց հետո եռօրյա ժամկետում:

9.7. Անհրաժեշտության դեպքում տեղի ունեցած պատահարի վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու նպատակով Ապահովագրողը կարող է դիմել պետական մարմինների, կազմակերպությունների կամ այլ անձանց, ովքեր տիրապետում են ապահովագրական պատահարի վերաբերյալ տեղեկատվությանը:

Ապահովագրողն իրավունք ունի անձամբ հետաքննելու ապահովագրական պատահարի հանգամանքները կամ ներգրավելու այլ անձանց:

9.8. Ապահովագրական պատահարի առաջացումից հետո Ապահովագրողն իրավունք ունի դիմելու անկախ փորձագետի՝ ապահովագրական դեպքի պատճառները բացահայտելու և վնասի չափը ճշտելու համար, ինչպես նաև ապահովագրական հատուցման չափը որոշելիս հիմնվելու վերջիններիս եզրակացությունների վրա:

Եթե ապահովագրական պատահարի հետևանքով առաջացած վնասը Ապահովագրողի պատվերով գնահատվում է համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպության կամ անկախ փորձագետի կողմից, ապա դրանց հետ կապված ծախսերը կրում է Ապահովագրողը: Այդ դեպքում ապահովագրական հատուցման չափը Ապահովագրողի կողմից որոշվում է վերջիններիս կողմից տրամադրված փորձագիտական եզրակացության (որտեղ գնահատվում է վնասի մեծությունը) հիման վրա:

Ապահովագրողն իրավունք ունի նաև ինքնուրույն կերպով՝ իր համապատասխան ստորաբաժանման կամ աշխատակցի միջոցով գնահատելու պատահարի հետևանքով

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

պատճառված վնասի չափը և դա հիմք ընդունելու ապահովագրական հատուցման չափի որոշման համար:

9.9. Պատահարի վերաբերյալ փորձագիտական եզրակացությունը հնարավորության դեպքում կարող է կազմվել Ապահովադրի կամ նրա ներկայացուցչի մասնակցությամբ:

9.10. Ապահովադիրն իրավունք ունի չհամաձայնվել Ապահովագրողի կողմից կամ Ապահովագրողի կողմից ներգրավված մասնագետների (փորձագետների) կողմից կազմված փորձագիտական եզրակացության հետ և պահանջել այլ անկախ փորձագետի կողմից փորձաքննության անցկացում: Այդ դեպքում անկախ փորձագետի վարձատրության ծախսերը կատարվում են Ապահովադրի կողմից: Ապահովագրողն իր հերթին կարող է համապատասխան հիմնավորմամբ չընդունել Ապահովադրի փորձագետի եզրակացությունը, որի հետ կապված Ապահովադիրն (Շահառուն) իրավունք ունի դատական կարգով բողոքարկել Ապահովագրողի կողմից կազմված պատահարի վերաբերյալ եզրակացությունը:

9.11. Ապահովագրական հատուցումը սահմանվում է՝

9.11.1. ապահովագրված հեծանիվի գողության կամ հափշտակության դեպքում հատուցումը իրականացվում է միայն գողության կամ հափշտակության փաստով հարուցված քրեական գործի նախաքննության ավարտից հետո: Առանձին դեպքերում Ապահովագրողի և Ապահովադրի միջև համաձայնությամբ կարող է նախատեսվել ապահովագրական հատուցման իրականացման ավելի վաղ ժամկետ՝ տուժողի կողմից քրեական գործ հարուցելու մասին որոշումը ներկայացնելուց հետո: Ապահովագրված հեծանիվի գողության կամ հափշտակության հետևանքով ամբողջական վնասի դեպքում՝ ապահովագրական գումարի լրիվ չափով (100%)՝ մասհանելով ոչ պայմանական չհատուցվող գումարը, որն այս դեպքում կազմում է ապահովագրական գումարի 10%-ը:

9.11.2. ապահովագրված հեծանիվի վնասվելու դեպքում՝ փաստացի վնասի չափով, եթե ապահովագրական գումարը համապատասխանում է ապահովագրված հեծանիվի ապահովագրական, շուկայական արժեքին, բայց ոչ ավել, քան ապահովագրական գումարը: Ապահովագրված հեծանիվի ոչնչացման (անվերականգնելի վիճակում գտնվելու) դեպքում՝ ապահովագրական գումարի լրիվ չափով (100%)՝ մասհանած Պայմանագրով սահմանված չհատուցվող գումարը և հեծանիվի մնացորդային արժեքը, իսկ մասնակի Ապահովագրության դեպքում՝ մնացորդային մասերի նկատմամբ կիրառվում է նաև ապահովագրության համամասնությունը: Ընդ որում, Ապահովադիրն (Շահառուն) իրավունք չունի հրաժարվել այդպիսի մնացորդային արժեք ունեցող մասերից:

9.11.3. Ապահովագրական հատուցում իրականացնելիս հաշվի է առնվում հեծանիվի բնական մաշվածությունը: Եթե Պայմանագրով սահմանված ապահովագրական արժեքն էապես տարբերվում է ապահովագրական պատահարի ի հայտ գալու պահին դրա իրական արժեքից, ապա հիմք է ընդունվում իրական արժեքը:

9.11.4. Կանոնների 9.11.2 կետով հատուցում կատարելու դեպքում՝

ա) եթե վնասված մասը կամ առարկան հնարավոր է վերականգնել վերանորոգման միջոցով, վնաս է համարվում այդ մասի (առարկայի) վերանորոգման արժեքը: Վերանորոգման գումարային մեծությունը չի կարող գերազանցել տվյալ մասի (առարկայի) արժեքը,

բ) վերանորոգման նախահաշվում ընդգրկվում են միայն այն ծախսերը, որոնք հետևանք են ապահովագրական պատահարի,

գ) վերանորոգման նախահաշվում չեն ընդգրկվում հեծանիվի տեխնիկական սպասարկման:

ԲԱԺԻՆ 10. ԿՈՂՄԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ ԵՎ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

10.1. Ապահովադիրն իրավունք ունի՝

- ա) Ապահովագրողից պահանջել նրա պետական գրանցումը և ապահովագրական գործունեությամբ զբաղվելու թույլտվությունը (լիցենզիան) հաստատող փաստաթղթերը,
- բ) ծանոթանալ Ապահովագրության պայմաններին,
- գ) Ապահովագրողի հետ իր հարաբերություններն իրականացնել ապահովագրական գործակալների և բրոքերների միջոցով,
- դ) ապահովագրական պատահարի տեղի ունենալու դեպքում անհրաժեշտ փաստաթղթերը ներկայացնելուց հետո ստանալ ապահովագրական հատուցում,
- ե) Պայմանագրի կորստի դեպքում ստանալ դրա կրկնօրինակը, որից հետո կորցրած Պայմանագիրը ճանաչվում է անվավեր և նրա հիման վրա հատուցումներ չեն կատարվում: Պայմանագրի գործողության ընթացքում, Պայմանագրի կրկնօրինակի կորստի դեպքում, Ապահովագրողն իրավունք ունի Ապահովադիրից գանձել Պայմանագրի պատրաստման համար կատարված ծախսին համարժեք գումար

10.2. Ապահովադիրը պարտավոր է՝

- ա) Պայմանագրում նշված ժամկետներում վճարել ապահովագրավճարները,
- բ) Պայմանագրի կնքման ժամանակ Ապահովագրողին գրավոր տեղեկություններ հայտնել ապահովագրական պատահարի տեղի ունենալու և դրա արդյունքում հնարավոր վնասի չափը որոշելու համար էական նշանակություն ունեցող հանգամանքների երևան գալու՝ իրեն հայտնի հավանականության մասին, ինչպես նաև տվյալ ապահովագրության օբյեկտի գծով կնքված և կնքվող բոլոր ապահովագրության պայմանագրերի մասին՝ ապահովագրության դիմում-հարցաթերթիկում նշելով ռիսկերը, ապահովագրական գումարները, ապահովագրության պայմանագրերի համարները և դրանց գործողության ժամկետները,
- գ) Պայմանագրի կնքումից առաջ ապահովել հեծանիվի զննության և լուսանկարման գործընթացը,
- դ) ռիսկի վերագնահատման համար նշանակություն ունեցող նոր հանգամանքների առաջ գալու դեպքում՝ դրանց մասին անմիջապես հայտնել Ապահովագրողին,
- ե) պահպանել օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված, Ապահովագրության օբյեկտին առնչվող համապատասխան անվտանգության նորմերը և կանոնները,
- զ) Պայմանագրով և Կանոններով սահմանված ժամկետում Ապահովագրողին հայտնել ապահովագրական պատահարի առաջացման մասին, ինչպես նաև ներկայացնել ապահովագրական դեպքի պատճառների և հանգամանքների վերաբերյալ իրեն հայտնի բոլոր տեղեկությունները,
- է) ապահովագրական պատահարների առաջացման դեպքում ձեռնարկել բոլոր անհրաժեշտ միջոցառումներ՝ վնասները կանխելու կամ նվազեցնելու նպատակով,
- ը) Ապահովագրողին հնարավորություն տալ զննել և ուսումնասիրել պատահարի հետևանքով վնասված ԱՄ-ի, փորձաքննություն կատարել վնասի առաջացման պատճառների և հետևանքների բացահայտման ուղղությամբ,
- թ) հաղորդել Ապահովագրողին ապահովագրական պատահարի հետ կապված իրավասու մարմինների գործողությունների մասին (հետաքննություն, դատական կանչ և այլն),
- ժ) առանց Ապահովագրողի գրավոր համաձայնության չտալ խոստումներ և չանել առաջարկություններ կորստի կամ վնասի կամավոր հատուցման վերաբերյալ,

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԵՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

ժա) տեղի ունեցած պատահարից հետո անհապաղ, ցանկացած մատչելի և տեղեկացման փաստը հավաստող եղանակով տեղեկացնել Ապահովագրողի ներկայացուցիչներին Պայմանագրում նշված հեռախոսահամարներով՝ հնարավորություն տալով Ապահովագրողի ներկայացուցչին դեպքի վայրում զննելու տեղի ունեցած վթարը, իսկ բոլոր դեպքերում պատահարը տեղի ունենալուց հետո ոչ ուշ, քան 48 ժամվա ընթացքում, չհաշված ոչ աշխատանքային օրերը, այդ մասին գրավոր հայտնել Ապահովագրողին:

ժբ) տեղի ունեցած պատահարի մասին Ապահովագրողին հայտնել հնարավորինս ամբողջական տեղեկատվություն, որը հայտնի է իրեն ծանուցելու պահի դրությամբ (ամսաթիվը, ժամը և վայրը, պատահարի առաջացման հանգամանքները և այլն)

ժգ) պատահարի վայրում սպասել Ապահովագրողի ներկայացուցչին (եթե Ապահովագրողն Ապահովադրին տեղեկացրել է, որ իր ներկայացուցիչը ժամանելու է դեպքի վայր) և կատարել նրա ցուցումները,

ժդ) Ապահովագրողի կողմից նշված ժամկետներում Ապահովագրողին և/կամ անկախ փորձագետին տրամադրել ապահովագրված հեծանիվի զննումն իրականացնելու հնարավորություն՝ վնասի չափը որոշելու նպատակով,

ժե) պահպանել վնասված հեծանիվն այն վիճակում, որում այն հայտնվել էր պատահարից հետո՝ նախքան Ապահովագրողի և/կամ անկախ փորձագետի կողմից դրա զննումը:

ժզ) նշել պատահարում ներգրավված այլ կողմերի և վկաների անունները, հասցեները և անձը հաստատող փաստաթղթերի համարները (հնարավորության դեպքում),

ժէ) չտեղաշարժել հեծանիվն կամ պատահարի հետ կապ ունեցող առարկաները, և/կամ չլքել պատահարի վայրը մինչև Ոստիկանության աշխատակիցների և Ապահովագրողի ներկայացուցչի ժամանումը (եթե Ապահովագրողն Ապահովադրին տեղեկացրել է, որ իր ներկայացուցիչը ժամանելու է դեպքի վայր) և ՃՏՊ-ի փաստով բոլոր անհրաժեշտ տեղեկատվության արձանագրումը,

ժը) Հայտի կամ հնարավոր հայտի դեպքում, Ապահովադիրը և/կամ հեծանվորդը, որը հատուցման պահանջ է ներկայացնում, չպետք է ընդունի որևէ պատասխանատվություն կամ չպետք է հանդես գա որևէ առաջարկով, խոստումով կամ կատարի որևէ վճարում կամ իրավական ծախսեր առանց Ապահովագրողի հետ համաձայնեցնելու:

ժթ) ապահովագրական պատահար տեղի ունենալու դեպքում այդ մասին հայտնել օրենսդրությամբ սահմանված իրավասու մարմիններին, որոնք իրավասու են անցկացնել պատահար տեղի ունենալու հանգամանքների ուսումնասիրություն և հետաքննություն, մասնավորապես՝

- վթարի դեպքում, առանց դեպքի վայրից հեծանիվը տեղափոխելու, դեպքից անմիջապես հետո դիմել ՀՀ Ոստիկանության պետավտոտեսչության համապատասխան տարածքային ստորաբաժանմանը,

- հեծանիվի հրդեհի դեպքում անհապաղ տեղեկացնել հակահրդեհային ծառայության համապատասխան տարածքային ստորաբաժանմանը,

- հեծանիվի գողության, հափշտակության կամ այդպիսի փորձի դեպքում, ինչպես նաև երրորդ անձանց անօրինական գործողությունների հետևանքով ապահովագրված հեծանիվին պատճառված վնասի դեպքում, անհապաղ՝ դեպքի մասին տեղեկանալուց անմիջապես հետո դիմել ՀՀ ոստիկանության համապատասխան հետաքննչական մարմիններին,

- բնական աղետների հետևանքով հեծանիվի վնասի կամ կորստի դեպքում անհապաղ դիմել օրենսդրությամբ սահմանված իրավասու պետական մարմիններին, որոնք իրականացնում են շրջակա միջավայրի իրավիճակի հսկողությունն ու վերահսկողությունը և

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

ստանալ համապատասխան փաստաթղթեր, որոնք կհավաստեն տվյալ տարածաշրջանում բնական աղետ տեղի ունենալու փաստը:

10.2.1. Ապահովադիրը (հեծանվորդը) Կանոններով նշված ցանկացած վթարի դեպքում իրավունք չունի ինքնակամ լքել վթարի վայրը և պարտավոր է ներկա գտնվել պատահարի գրանցման բոլոր գործընթացներին՝ կատարելով լիազորված պետական իրավասու մարմինների և Ապահովագրողի պատահարի հետ կապված պահանջները և ցուցումները: Ապահովադիրը (հեծանվորդը) պարտավոր է նաև պատահարը տեղի ունենալուց հետո առանց Ապահովագրողի համաձայնության չսկսել հեծանիվի վերանորոգման աշխատանքներ, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ վերջինս պայմանավորված է վարորդի կամ ուղևորների անվտանգության ապահովման կամ այն անհրաժեշտ է իրավասու պետական մարմինների ցուցումով և հրահանգով:

10.2.2. Եթե Ապահովադիրը սահմանված պայմանների պահպանմամբ հեծանիվը հանձնել է վարելու այլ անձի, ապա Ապահովադիրը պարտավոր է վերջինիս տեղեկացնել ապահովագրական պատահար լինելու դեպքում վերը նշված պարտավորությունների կատարման անհրաժեշտության և դրանց պարտադիր լինելու մասին:

10.3. Այն դեպքում, երբ Ապահովագրողին հայտնի չի դառնում պատահարի հետ կապված իրեն անհրաժեշտ հանգամանքներն ամբողջությամբ, որոնք հնարավորություն կտային համապատասխան որոշում ընդունել ապահովագրական հատուցման հարցի վերջնական կարգավորման վերաբերյալ, և միաժամանակ Ապահովադիր կողմից Կանոնների 10.2 կետի ա)-ից ժթ) ենթակետերում, 10.2.1 և 11.2.2 կետերում նշված պարտավորությունները սահմանված կարգով կամ ժամկետներում չեն կատարվել, ապա Ապահովագրողը միանշանակ հրաժարվում է ապահովագրական հատուցում իրականացնելուց:

10.4. Եթե Ապահովադիրն Ապահովագրողին չի հայտնել ապահովագրական պատահարի մասին Կանոնների 10.2 կետի ժ) ենթակետում նշված կարգով և (կամ) ժամկետներում, ապա Ապահովագրողը Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքի 1017 հոդվածի 2-րդ մասի համաձայն իրավունք ունի չվճարելու ապահովագրական հատուցումը, եթե չապացուցվի, որ Ապահովագրողը ժամանակին իմացել է ապահովագրական պատահարի վրա հասնելու մասին կամ, որ այդ մասին Ապահովագրողի մոտ տեղեկությունների բացակայությունը չէր կարող ազդել ապահովագրական հատուցում վճարելու նրա պարտականության վրա: Եթե Ապահովագրության պայմանագրով նախատեսված է Շահառու (Շահառուներ), ապա սույն կետով սահմանված պարտավորությունները կրում է նաև Շահառուն (Շահառուները) և հեծանվորդը, որոնց Ապահովադիրը պարտավոր է տեղեկացնել նման պարտավորությունների պարտադիր կատարման անհրաժեշտության մասին:

Ապահովագրողի կողմից ապահովագրական հատուցում իրականացնելուց հետո Ապահովադիրը հեծանիվի վերանորոգումից հետո 7 աշխատանքային օրվա ընթացքում պարտավոր է հեծանիվը ներկայացնել Ապահովագրողի զննմանը: Ապահովադիր կողմից հեծանիվի զննման չներկայացնելու դեպքում Ապահովագրողը ազատվում է հաջորդ անգամ տվյալ հեծանիվին պատճառված վնասը հատուցելուց:

10.5. Եթե գողացված ապահովագրված հեծանիվը և/կամ լրացուցիչ սարքավորումը հայտնաբերվել կամ վերադարձվել են Ապահովադիրին կամ հայտնի է դարձել նախկինում որպես գողացված հայտարարված ապահովագրված հեծանիվի գտնվելու վայրը, անմիջապես տեղեկացնել այդ մասին Ապահովագրողին, իսկ 30 (երեսուն) աշխատանքային օրվա ընթացքում հետ վերադարձնել Ապահովագրողի կողմից վճարված ապահովագրական հատուցումը: Ապահովագրողը կարող է երկարաձգել 30 (երեսուն) օրյա ժամկետը:

10.6. Ապահովադիր կողմից Կանոնների 10.2 կետի ժթ) ենթակետում նշված պարտավորությունները չկատարելու դեպքում Ապահովագրողն ապահովագրական

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԵՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

հատուցում չի իրականացնում, բացառությամբ այն դեպքի, երբ Ապահովագրողի ներկայացուցիչը Ապահովադիրին կամ ավտոմեքենան վարելու համար Ապահովադրի կողմից լիազորված անձին ազատել է 10.2 կետի ժթ) ենթակետում նշված պարտականությունները կատարելուց՝ վերջինիս տրամադրելով համապատասխան փաստաթուղթ:

10.7. Ապահովագրողն իրավունք ունի՝

ա) Ապահովադրի հետ իր հարաբերություններն իրականացնել ապահովագրական բրոքերների և գործակալների միջոցով,

բ) վերաապահովագրել իր ստանձնած ապահովագրական ռիսկը ինչպես Հայաստանի Հանրապետության տարածքում, այնպես էլ նրա սահմաններից դուրս,

գ) ուսումնասիրել Ապահովագրության օբյեկտը և անհրաժեշտության դեպքում հարցումներ կատարել համապատասխան իրավասու մարմիններին,

դ) Պայմանագրի գործողության ընթացքում ստուգել ապահովագրված նյութական արժեքների պահպանման վիճակը և թերությունների հայտնաբերման դեպքում պահանջել դրանց վերացումը՝ սահմանելով հիմնավոր ժամկետներ,

ե) միակողմանի վաղաժամկետ լուծել Պայմանագիրը Ապահովադրի կողմից՝ օրենսդրությամբ կամ Պայմանագրով նախատեսված իր պարտականությունները չկատարելու դեպքում,

զ) պահանջել վճարված հատուցման վերադարձ, եթե ապահովագրական հատուցման վճարումից հետո ի հայտ են գալիս ապահովագրական հատուցման վճարումը մերժելու Կանոններով և ՀՀ օրենսդրությամբ նախատեսված հիմքեր,

է) իրականացնել Ապահովադրի (Շահառուի) անձնական տվյալների մշակում՝ Ապահովագրական պայմանագրի կնքման, կատարման, ուղարկման, պայմանագրի բխող իր իրավունքների իրականացման նպատակներով:

10.8. Ապահովագրողը պարտավոր է՝

ա) Ապահովադրին ծանոթացնել Ապահովագրության պայմաններին, Ապահովադրի պահանջով ցույց տալ պետական գրանցումը և ապահովագրական գործունեությամբ զբաղվելու թույլտվությունը (լիցենզիան) հավաստող փաստաթղթերը,

բ) Ապահովադրի պահանջով և օրենքով և այլ իրավական ակտերով սահմանված կարգով փոփոխություններ կատարել Պայմանագրում, եթե նրա գործունեության ընթացքում տեղի է ունեցել ապահովագրական ռիսկի փոփոխություն,

գ) ապահովագրական պատահարի տեղի ունենալու դեպքում Ապահովադրի կողմից անհրաժեշտ փաստաթղթերը ներկայացվելուց հետո պարզել նրանց իսկությունը և կատարել ապահովագրական հատուցում կամ մերժել այն,

դ) չհրապարակել Ապահովադրի բանկային, ապահովագրական, առևտրային կամ այլ գաղտնիք պարունակող տեղեկությունները:

10.9. Ապահովադիրն ու Ապահովագրողն ունեն օրենքով, Կանոններով և Պայմանագրով սահմանված այլ իրավունքներ ու պարտականություններ:

**ԲԱԺԻՆ 11. ՎՆԱՍԻ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ՊԱՀԱՆՋԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ԱՆՑՈՒՄ
ԱՊԱՀՈՎԱԴՐԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՂԻՆ (ՍՈՒԲՐՈԳԱՑԻԱ)**

11.1. Ապահովադրի (Շահառուի) պահանջի իրավունքը, որը նա ունի վնաս պատճառելու համար պատասխանատու անձի նկատմամբ, անցնում է ապահովագրական հատուցումն իրականացրած Ապահովագրողին՝ վերջինիս կողմից վճարված գումարի սահմաններում:

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԵՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

11.2. Ապահովադիրը (Շահառուն) պարտավոր է հնարավորության դեպքում, վնաս պատճառելու համար պատասխանատու անձանց ներկայացնել պատշաճ կերպով ձևակերպված պահանջ և Ապահովագրողին փոխանցել մեղավոր անձանց նկատմամբ պահանջի իրավունքն իրականացնելու համար բոլոր անհրաժեշտ փաստաթղթերը:

11.3. Եթե Ապահովադիրը (Շահառուն) հրաժարվել է Ապահովագրողի կողմից հատուցված վնասների համար պատասխանատու անձի նկատմամբ իր պահանջի իրավունքից կամ այդ իրավունքն իրականացնելն անհնարին է դարձել Ապահովադիր (Շահառուի) մեղքով, Ապահովագրողը լրիվ կամ համապատասխան մասով ազատվում է ապահովագրական հատուցում վճարելուց և իրավունք ունի պահանջելու ապահովագրական հատուցման ավել վճարված գումարի վերադարձ:

ԲԱԺԻՆ 12. ԱՆՀԱՂԹԱՀԱՐԵԼԻ ՈՒԺԻ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆ (ՖՈՐՍ ՄԱԺՈՐ)

12.1. Կողմերից ոչ մեկը պատասխանատվություն չի կրում Պայմանագրից բխող պարտականություններն ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն չկատարելու համար, եթե դա հանդիսացել է անհաղթահարելի ուժի ազդեցության հետևանք, մասնավորապես՝ ջրհեղեղի, հրդեհի, երկրաշարժի և այլ տարերային աղետների, ռազմական գործողությունների, քաղաքացիական պատերազմի, ցանկացած տիպի ժողովրդական հուզումների, գործադուլների, տնտեսական շրջափակման, ինչպես նաև կառավարության կողմից սահմանված այլ սահմանափակումների և արգելքների:

12.2. Այն դեպքում, երբ 12.1 կետում նշված հանգամանքներից մեկն անմիջականորեն ազդել է պարտականությունը Պայմանագրով սահմանված ժամկետում կատարելու վրա, դրա կատարումը հետաձգվում է այդ հանգամանքների ազդեցության ժամկետով: Եթե անհաղթահարելի ուժի ազդեցությունը շարունակվում է 30 (երեսուն) օրից ավելի, կողմերից յուրաքանչյուրն իրավունք ունի ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն լուծել Պայմանագիրը՝ այդ մասին նախապես տեղյակ պահելով մյուս կողմին, և այդ դեպքում կողմերից ոչ մեկը պատասխանատվություն չի կրում հնարավոր վնասների փոխհատուցման համար:

12.3. Անհաղթահարելի ուժի ազդեցությունը Պայմանագրից բխող պարտականությունների կատարման վրա պարտավոր է ապացուցել այն կողմը, որի պարտականությունների կատարմանը խոչընդոտում է նման ազդեցությունը:

ԲԱԺԻՆ 13. ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ ՄՇԱԿՈՒՄ

13.1. «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջներին համապատասխան Ապահովադիրը (Շահառուն) Ապահովագրողին տալիս է իր համաձայնությունը մշակելու ներկայացված փաստաթղթերում և տեղեկություններում պարունակվող իր անձնական տվյալները՝ Ապահովագրողի հետ կնքված ապահովագրական պայմանագրի կատարումն ապահովելու, դրանից բխող իր իրավունքներն իրականացնելու, Ապահովագրողի հետ իրավական փոխհարաբերություններն երկարաձգելու, Ապահովագրողի այլ ապահովագրական ապրանքների և ծառայությունների մասին տեղեկացնելու նպատակներով: Ապահովադիրը համաձայն է, որ Ապահովագրողը տրամադրի Շահառուին՝ ապահովագրության պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունների կատարման ընթացքի մասին տեղեկություններ, այդ թվում՝ ապահովագրավճարների չափի և վճարման փաստի, ապահովագրական գումարի մեծության, ապահովագրական պատահարի առաջացման փաստի կամ հավանականության, պահանջների առաջացման և մարման, ապահովագրական հատուցման վճարման մասին, ինչպես նաև ապահովագրական պայմանագրի հետ կապված այլ տեղեկություններ: Վերոհիշյալ նպատակներին հասնելու համար Ապահովագրողն իրավունք ունի փոխանցել

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆԵՐ**

ապահովագրական պայմանագրի կնքման և կատարման հետ կապված իրեն հայտնի դարձած անձնական տվյալները երրորդ անձանց (այդ թվում՝ փոխանցել դրանք վերաապահովագրողներին՝ վերաապահովագրության պայմանագրեր կնքելու և կատարելու նպատակով), որոնց հետ Ապահովագրողը ունի համապատասխան պայմանագրեր, որոնք ապահովում են անձնական տվյալների անվտանգ պահպանումը և անօրինական բացահայտումից (գաղտնագերծումից) պաշտպանությունը:

13.2. Սույն Կանոնների իմաստով անձնական տվյալները ներառում են, մասնավորապես՝ Ապահովագրի (Շահառուի) անունը, ազգանունը, հայրանունը, անձը հաստատող փաստաթղթի տվյալները, սոցիալական քարտի/հանրային ծառայության համարանիշը կամ դրանք չունենալու մասին տեղեկանքի տվյալները, հասցեն, հեռախոսահամարը, ինչպես նաև անձնական կենսաչափական և հատուկ տվյալները (այդ թվում՝ առողջական վիճակի, ռասայական և (կամ) ազգային պատկանելության, արհեստակցական միությանն անդամակցման, սեռական կյանքին վերաբերող տեղեկությունները, լուսանկարը, ծայնագրությունը և այլն) և/կամ այլ տեղեկատվություն, որը հնարավորություն է տալիս ուղղակի կամ անուղղակի կերպով նույնականացնել Ապահովագրի (Շահառուի) ինքնությունը: Անձնական տվյալներ մշակելը նշանակում է ցանկացած գործողություն (գործառնություն) կամ գործողությունների (գործառնությունների) համախումբ, որը կատարվում է անձնական տվյալների հետ՝ ավտոմատացման գործիքների կիրառմամբ կամ առանց նման գործիքների, այդ թվում՝ տվյալներ հավաքագրելը, արձանագրելը, ձայնագրելը, համակարգելը, կուտակելը, դասակարգելը, պահպանելը, ճշգրտելը (թարմացնելը, փոփոխելը), վերհանելը, արտաբերելը, օգտագործելը, բացահայտելը (տարածելը, այլ անձին հաղորդելը, տվյալներին հասանելիություն տրամադրելը), ապանձնավորելը, արգելափակելը, ջնջելը, ոչնչացնելը, անդրսահմանային փոխանցումը, ինչպես նաև ցանկացած այլ գործողություն, որն անձնական տվյալների հետ իրականացվում է գործող օրենսդրությանը համապատասխան:

13.3. Կետ 13.1-ում նշված Ապահովագրի (Շահառուի) համաձայնությունն ուժի մեջ է մնում Ապահովագրության պայմանագրի գործողության ամբողջ ժամանակահատվածում, ինչպես նաև պայմանագրի ժամկետն ավարտելուց կամ պայմանագրի շուրջ կողմերի վեճի վերաբերյալ դատական որոշումն ուժի մեջ մտնելուց հետո ևս 5 տարիների ընթացքում: Սույն համաձայնությունը կարող է հետ կանչվել Ապահովագրի (Շահառուի) կողմից՝ առնվազն 30 օրացուցային օր առաջ ուղարկելով համապատասխան գրավոր դիմում Ապահովագրողին:

13.4. Ապահովագրից (Շահառուից) իր անձնական տվյալների մշակման մասին համաձայնությունը ետ կանչելու, կամ անձնական տվյալներն ուղղելու կամ ոչնչացնելու (եթե անձնական տվյալներն ամբողջական կամ ճշգրիտ չեն, կամ հնացած են, կամ ձեռք են բերվել ապօրինի ճանապարհով, կամ անհրաժեշտ չեն մշակելու նպատակների համար) պահանջ ստանալու դեպքում, Ապահովագրողը պարտավորվում է դադարեցնել այդ անձնական տվյալների մշակման գործողությունները, կամ ուղղել կամ ոչնչացնել անձնական տվյալները 10 աշխատանքային օրվա ընթացքում, եթե բացակայում են Ապահովագրողի և Ապահովագրի (Շահառուի) միջև չկատարված պարտավորություններ և գործող պայմանագրային հարաբերություններ, այլապես՝ Ապահովագրողի և Ապահովագրի (Շահառուի) միջև պայմանագրային հարաբերություններն ենթակա են դադարեցման՝ դրանից բխող բոլոր բացասական հետևանքներով: Անձնական տվյալների մշակման մասին համաձայնության հետ կանչման կամ անձնական տվյալների ոչնչացում պահանջելու դեպքում՝ Ապահովագրի (Շահառուի) անձնական տվյալները դադարում են մշակվել Ապահովագրողի կողմից, սակայն դրանք պահպանվում են տեղեկատվական արխիվում և կարող են օգտագործվել միայն օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում: Համաձայնության հետ կանչը հետադարձ ուժ չունի:

**ՀԵԾԱՆԻՎԻ ԵՎ ՀԵԾԱՆԻՎԻ ՕԳՏԱԳՈՐԾՈՒՄԻՑ ԲԽՈՂ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ**

13.5. Սույն Կանոնների հիման վրա Ապահովագրական պայմանագիր կնքելով, Ապահովադիրը (Շահառուն) հավաստում է, որ տեղեկացված է՝ 13.1 կետում նշված իր համաձայնությունը ցանկացած պահին հետ կանչելու, իր անձնական տվյալները օգտագործող օպերատորների վերաբերյալ տեղեկատվություն ստանալու, իր անձնական տվյալները ճշգրտում պահանջելու և «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված իր այլ իրավունքների մասին: Ապահովադիրը (Շահառուն) նաև հաստատում է, որ Ապահովագրողն իրեն տրամադրել է վերջինիս անվան և հասցեի, անձնական տվյալների մշակման նպատակների, ժամկետների, իրավական հիմքերի, անձնական տվյալների նպատակային օգտատերերի մասին և «Անձնական տվյալների պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված այլ տեղեկատվությունը:

ԲԱԺԻՆ 14. ՎԵՃԵՐԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ԿԱՐԳ

14.1. Կանոնների և նրա թարգմանությունների տարընթերցման դեպքում նախապատվությունը տրվում է Կանոնների հայերեն տարբերակին:

14.2. Վիճելի հարցերի լուծման ժամանակ Պայմանագրի դրույթները գերակա են Կանոնների դրույթների նկատմամբ:

14.3. Պայմանագրից բխող վեճերը կարգավորվում են կողմերի փոխադարձ համաձայնությամբ: Այդպիսի համաձայնության ձեռք չբերման դեպքում վեճերը լուծվում են Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի կողմից՝ "Ֆինանսական համակարգի հաշտարարի մասին" ՀՀ օրենքի համաձայն կամ դատական կարգով՝ ՀՀ օրենսդրության համաձայն՝ ՀՀ դատարաններում: